

DAGELIJKS BESTUUR

Vergadering d.d.:	20 oktober 2020	Agendapunt:	7.1
Betreft:	Informerend	Proces:	Watersystemen en Waterveiligheid
Portefeuillehouder:	Tameling	Programma:	2. Voldoende en gezond water
		Opsteller:	[REDACTED]

Onderwerp

Oplossen vismigratie knelpunten Mareng gebied en Marnewaard

Bijlagen

Geen

Kennisnemen van

1. Voortgang
2. Financiën
3. Uit te werken varianten gemalen Mareng gebied

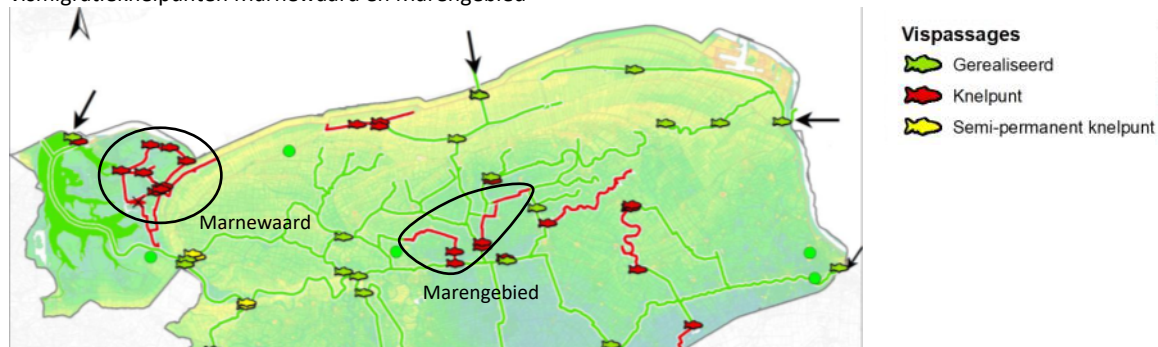
Op de bestuursagenda voor 21 oktober stond een kredietvoorstel voor het project 'Uitvoeren oplossen vismigratie knelpunten' (project jaarplan 2020). Dit kredietvoorstel schuift door naar Q2 van 2021. Daarnaast wijzigen de financiële kaders voor dit project. Deze notitie informeert u over deze wijzigingen. Naast informerend, is de notitie ook deels opiniërend bedoeld.

Inleiding

Zoals opgenomen in het Waterbeheerprogramma 2016-2021, werkt Noorderzijvest aan het herstellen van vismigratieroutes en het verbeteren van visleefgebied. Noorderzijvest heeft zijn beleid met betrekking tot vismigratie vastgelegd in de visie 'Van Wad tot Aa'. Deze visie is bestuurlijk vastgesteld. Daarnaast is het volgen van deze visie een ambitie die expliciet is benoemd in het bestuursakkoord 2019-2023.

In de visie zijn verschillende watergangen in het beheergebied van Noorderzijvest aangewezen als prioritaire vismigratieroute, ofwel een voor vissen belangrijke migratieroute naar benodigd en (op termijn) geschikt leefgebied. Noorderzijvest heeft het oplossen van verschillende prioritaire vismigratieknelpunten op deze routes benoemd als KRW-opgave voor de tweede planperiode 2016-2021. Dit betreft onder andere de tien migratieknelpunten in de KRW-waterlichamen 'Lauwersmeer' (Marnewaard) en 'Maren-DG Reitdiep' (Mareng gebied) die in Figuur 1 zijn weergegeven. Deze zijn in het jaarplan opgenomen als 'Uitvoeren oplossen vismigratie knelpunten'. Het gaat om het tweezijdig vispasseerbaar (en visveilig) maken van drie gemalen en zeven stuwen

Figuur 1. Uitsnede kaart prioritaire vismigratieroutes uit 'Visie vismigratie van Wad tot Aa', met de locatie van de vismigratieknelpunten Marnewaard en Mareng gebied

Kernboodschap

Voortgang

Ecologische meerwaarde door koppels met dijkversterking Lauwersmeerdijk

Het oplossen van de knelpunten in de Marnewaard wordt gekoppeld aan het project Dijkversterking Lauwersmeerdijk. Dit zorgt voor veel ecologische meerwaarde. Provincie Groningen heeft bij de dijkversterking een zoet-zout overgang ingebracht ten behoeve van vismigratie (een van de koppels vanuit de dijkversterking). De beschouwde vismigratieroute via de oostkant van de Marnewaard valt deels samen met de vismigratieknelpunten in Figuur 1. Door de projecten te koppelen worden de vispassages onderdeel van de planvorming voor een vismigratie route van de Waddenzee om de Marnewaard naar boezem en achterland.

Samenhang KRW-maatregelen Lauwersmeer

Naar aanleiding van het amendement in de AB vergadering van 26 augustus wordt een gebiedsproces opgezet voor de KRW-vismigratiemaatregel in het Lauwersmeergebied vanuit SGBP3. De zoet-zout overgang wordt hierin meegenomen. Bij de uitwerking van de maatregelen wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden vanuit het gebied voor onder andere zoetwatervoorziening.

Planvorming maatregelen Marnewaard gekoppeld aan project dijkversterking

Vanwege de koppels is de planvorming voor Mareng gebied en Marnewaard opgesplitst. De planvorming voor het Mareng gebied (opdracht adviesbureau Tauw) loopt en wordt na de zomer 2020 afgerond. De planvorming voor de Marnewaard start na 1 juli gekoppeld aan project Dijkversterking Lauwersmeerdijk (opdracht adviesbureau Arcadis) en wordt in maart 2021 afgerond.

Kredietvoorstel AB in Q2 2021, uitvoering in 2022-2023

Hoewel de planvorming voor het Mareng gebied eerder klaar is, heeft één kredietaanvraag voor het hele project (Mareng gebied en Marnewaard) de voorkeur. We hebben dan een compleet financieel overzicht van alle maatregelen, waardoor een goede bestuurlijke afweging mogelijk is. De maatregelen worden dan in 2022-2023 gerealiseerd.

Geen consequenties verwacht vanuit de KRW

Het doorschuiven van de realisatie naar 2022-2023 staat naar verwachting het behalen van de KRW doelen in uiterlijk 2027 niet in de weg. Omdat de maatregelen ruim voor 2027 worden gerealiseerd zullen de effecten tijdig zichtbaar zijn. Bovendien valt het doorschuiven van de maatregelen goed te beargumenteren: koppeling aan de zoet-zout overgang geeft een grotere ecologische meerwaarde en dus een positief effect op de KRW-doelen.

Financiën

Voor het project oplossen vismigratie knelpunten zijn in het jaarplan 2020 bruto investeringskosten van €1.415.000 opgenomen. De financiering van deze en andere vispassages is voorzien bij vaststelling van het KRW maatregelenpakket 2016-2021 (AB besluit d.d. 16 september 2015). Bij het opstellen van het jaarplan 2019 is specifiek invulling gegeven aan dit project. Het bovenstaande budget is opgenomen op basis van een eerdere uitwerking van de maatregelen met SSK-raming uit 2015. Dit krediet moet nog worden vastgesteld (B-status).

In het jaarplan 2020 is daarnaast uitgegaan van een subsidie van €920.000 (destijds nog in aanvraag) en daarmee met netto investeringskosten van €495.000.

Opiniërend: wijziging financieel kader

In 2020 is een actualisatie van de planvorming uit 2015 gestart en is de subsidie voor de maatregelen toegekend. Op basis hiervan voorzien we twee wijzigingen:

- Voor de vispassages in het Marengedied bij gemaal de Delthe en gemaal Sichterinan vallen de investeringskosten hoger uit dan eerder geraamd. Op basis van een eerste raming gaan we uit van ca. 750.000 euro meerkosten. Deze worden hoofdzakelijk veroorzaakt door gewijzigde uitgangspunten, waaronder aanpassing van eenzijdige naar tweezijdige vispasseerbaarheid. Voor de twee andere vispassages in het Marengedied voorzien we geen wijzigingen.
- Er is een subsidie 'Ruim Baan voor Vissen 2' toegekend vanuit het Waddenfonds van max. €1.047.152. Deze subsidie is voor de realisatie van tien vispassages.

De netto investeringskosten voor het project worden met deze wijzigingen ca. €1,1 miljoen (bruto investeringskosten ca. 2,2 miljoen (€1.415.000 + 750.000) en subsidie van €1.047.152).

Voor de zes vispassages in de Marnewaard moet actualisatie van de planvorming nog starten. Vanwege de koppelkans wijzigen de maatregelen ten opzichte van de planstudie in 2015. Daarbij wordt aangesloten bij het initiatief zoet-zout overgang van de provincie Groningen. Over de kostenverdeling moeten afspraken worden gemaakt met de provincie. De oorspronkelijke raming en scope van de maatregelen en toegekende subsidie zullen daarbij voor ons het uitgangspunt zijn.

Uitwerking vispassages gemalen Marengedied

Voor de twee gemalen in het Marengedied (gemalen Sichterinan en De Delthe) is een nieuwe variantenstudie uitgevoerd, waarbij de voorkeursvariant vanuit de studie in 2015 is herzien. Een projectgroep binnen het waterschap heeft samen met Tauw een vispassage type 'Fishtrack' als beste oplossing gekozen. We hebben hiermee in ons beheergebied al goede ervaringen.

Bij gemaal Sichterinan wordt gebruik gemaakt van de aanwezige sloot bij inpassing van de Fishtrack. Deze variant is goedkoper en heeft een ecologische plus ten opzichte van een gesloten leiding. De onderhoudsfrequentie van de sloot blijft gelijk aan de huidige situatie (eenmaal per jaar). De exploitatiekosten voor beheer en onderhoud bij een open sloot zijn mogelijk iets hoger door een grotere kans op vervuiling en plantenresten in de vispassage.

Opiniërend: grondaankoop voor aanleg vispassage gemaal de Delthe

Voor de aanleg van een vispassage bij gemaal de Delthe is grondaankoop nodig. Aanleg op/onder het terrein van het gemaal is niet mogelijk vanwege de beperkte ruimte. Ook een variant in het natte profiel wordt afgeraden door Beheer en Onderhoud, vanwege de beperkte ruimte om onderhoud uit te voeren. Voor grondaankoop op vrijwillige basis willen we de komende maanden met de eigenaren van het naastgelegen (agraris) perceel in gesprek. Het alternatief is om geen vispassage aan te leggen.

Figuur 2. Uit te werken varianten voor gemalen Sichterman (links) en gemaal de Delthe (rechts). Een vispassage in het natte profiel wordt hier afgeraden (rood kruis)

Vervolg

De planvorming resulteert in een schetsontwerp per knelpunt met bijbehorende kostenraming (inclusief kosten beheer en onderhoud). Op basis hiervan kan in Q2 2021 krediet bij het AB worden aangevraagd voor verdere uitwerking en realisatie van de vispassages in 2022-2023. De uitvoering van de vispassages in de Marnewaard wordt waarschijnlijk bij de Dijkversterking Lauwersmeerdijk ondergebracht.

De vispassages zorgen voor een uitbreiding van te beheren objecten, hiermee wordt rekening gehouden in het beheer en onderhoud.